

ВИСНОВОК

**рецензента, доктора педагогічних наук, професора Н.П. Волкової
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертаційної роботи
Бобир Ольги Ігорівни
«Формування художньо-естетичного світобачення майбутніх художників у
процесі фахової підготовки»,
що представлена на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 – професійна освіта**

Представлена робота присвячена проблемі формування художньо-естетичного світобачення майбутніх художників у процесі фахової підготовки. Поділяємо позицію науковця у тому, всесвітня глобалізація та інтеграція культурно-мистецького середовища призводять до втрати власної культурної ідентифікації та дезорієнтування студентської творчої молоді. Підсилюють актуальність дисертаційного дослідження Ольги Ігорівни суперечності, які виявлені та потребують цілеспрямованого розв'язання під час організації освітнього процесу у руслі формування художньо-естетичного світобачення майбутніх художників. Проблема, порушена в дисертації, беззаперечно є своєчасною та важливою.

Важливість рецензованого дослідження підтверджує й те, що воно відповідає основним напрямам досліджень науково-дослідної лабораторії інноваційних методів навчання і кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи Університету імені Альфреда Нобеля, проведених у межах комплексних наукових тем: «Модернізація професійно-педагогічної освіти в Україні в умовах інтеграції до світового освітнього простору» (державний реєстраційний номер 0112U002287) і «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0717U004331).

Зупинимось більш детально на конкретних результатах дисертаційного дослідження Бобир Ольги Ігорівни.

Дисертанткою чітко визначено об'єкт, предмет, сформульовано мету, гіпотезу й відповідно завдання дослідження, обґрунтовано вибір методів пошукової роботи. Варто зазначити, що дисертантка здійснила досить глибокий аналіз наявних напрацювань з теми дослідження, врахувала їх результати й творчо використала у своїй роботі. На основі проведеного аналізу наукових праць Бобир О.І. запропонувала власні дефініції ключових понять дослідження, зокрема: «формування», «професійне світобачення», «художньо-естетичне світобачення художника». Крім того, автор презентувала власне бачення феномену «педагогічні умови формування художньо-естетичного світобачення майбутніх художників», яке розуміє як цілісний взаємопов'язаний комплекс спеціально створених в межах освітнього процесу заходів, що передбачає мотивацію студентів до художньо-творчої діяльності та підвищує рівень сформованості компонентів художньо-естетичного світобачення.

Автором ґрунтовно визначено компонентно-структурний зміст художньо-естетичного світобачення студентів-художників; доведено, що структура цього феномена є сукупністю таких рівноцінних взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-ціннісний (світовідношення); професійно-когнітивний (світорозуміння); емоційно-образний (світосприйняття); рефлексивний (самоідентифікація); діяльнісний (світоперетворення).

Безумовною перевагою дисертації є чітко визначені та ретельно обґрунтовані педагогічні умови формування художньо-естетичного світобачення майбутніх художників, зокрема: створення комфортного художньо-творчого середовища в освітньому процесі закладу вищої освіти; інтеракція змісту фахових дисциплін з предметами соціально-гуманітарного циклу, спрямована на формування компонентів художньо-естетичного світобачення художників; залучення студентів до позанавчальної художньо-творчої діяльності шляхом активізації внутрішньої мотивації зовнішнім

стимулюванням; забезпечення пріоритету практичної діяльності у вирішенні художніх завдань через вивчення природи в умовах пленеру.

Доцільними вважаємо реалізовані пілотні дослідження, які передували педагогічному експерименту, а саме: індивідуальна робота з викладачами (бесіда-опитування, анкетування), мотиваційна бесіда «Сформоване світобачення студента – основа професіоналізму майбутнього митця» та тематична міні-лекція «Формування художньо-естетичного світобачення студентів: підходи, принципи, умови».

Сильною стороною дисертації є обґрунтування критеріїв та показників сформованості художньо-естетичного світобачення студентів-художників: мотиваційно-спрямувальний (зацікавленість у набутті знань з образотворчого мистецтва; прагнення до вдосконалення світобачення, професійно-художнього саморозвитку; усвідомлення професійно-творчої відповідальності за результати своєї праці; бачення цінностей культурної спадщини; потреба реалізації світобачення у творчості), художньо-інформаційний (рівень теоретичних знань з образотворчого мистецтва; здатність до здійснення аналізу художніх творів; ступінь обізнаності з техніки та технології художніх матеріалів), емоційно-виражальний (рівень задоволення від сприйняття предметів, які можуть стати об'єктом художньо-естетичної діяльності; здатність до сублимації емоцій в емоційно-виразний художній образ; здатність до інтуїтивно-асоціативного мислення), художньо-рефлексивний (здатність до рефлексивно-критичних суджень; здатність до рефлексії на саморозвиток ХЕС) та творчо-діяльнісний (здатність до створення виразних художніх образів; володіння технікою та технологією художніх матеріалів; активність у виставково-творчій діяльності).

Відповідно до виділених критеріїв визначено рівні їхньої сформованості (творчо-інтелектуальний, достатньо-інформаційний, буденно-репродуктивний), висвітлено зміст показників кожного критерію, дібрано джерела інформації з діагностування (анкети, питальники, тести, діагностичні методики тощо).

Загалом, робота досить вдало доповнена графічною візуалізацією поданого матеріалу, яка виконана в єдиній стилістичній манері.

Здійснена теоретична робота відображена у виступах на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях та 17 наукових праць, з яких: 5 статей у провідних наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз даних, 3 статті в зарубіжних виданнях (у тому числі в журналі, який індексовано в наукометричній базі даних Scopus), 1 стаття і 8 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

На підставі висвітленого констатуємо, що всі завдання дослідження автором вирішено, його результати ґрунтовно перевірені достовірними сучасними методами дослідження; всі положення роботи якісно аргументовані й підкріплені посиланнями на відповідні джерела; висновки, представлені у дисертації, свідчать про цілісність і логічну завершеність дослідження та відповідають поставленим завданням. Дисертація написана досить грамотно й оформлена згідно вимог «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника». Важливу роль у досягненні мети роботи відіграють змістовні додатки, укладені автором.

Водночас, як і будь яке дослідження, дисертація Бобир О.І. не позбавлена певних недоліків, неточностей та дискусійних положень. Зокрема:

1. У дослідженні бракує аналізу зарубіжного досвіду підготовки майбутніх художників; не розглянуті сучасні іноземні освітньо-професійні програми бакалаврського рівня навчання майбутніх художників на предмет формування художньо-естетичного світобачення.

2. Недостатню увагу приділену засадничим документам країни, які визначають як структуру, зміст фахової підготовки майбутніх художників, так і процеси формування вищої професійної освіти в країні на сучасному етапі її розвитку. Не достатньо детально представлена нормативна база, яка

регламентує діяльність художників.

3. Бажано більш чітко визначити місце та рольову позицію автора дисертації у проведенні експерименту, бо незрозуміло, що робили викладачі-експериментатори та яка частка належить автору.

4. У графічному зображенні механізму реалізації педагогічних умов доцільно було б показати зв'язок методів та технологій навчання із запропонованими умовами, оскільки не зрозуміло як вони пов'язані, адже подані у правому верхньому куті окремо. Також у механізмі доцільно було б перелічити які саме принципи, концептуальні положення та підходи запропоновані у контексті концептуального блоку.

5. Доцільно, на наш погляд, було б конкретизувати кількість годин, які відведено на вивчення трьох запропонованих спецкурсів та форми організації занять (лекційні, семінарські та ін.).

6. Вбачаємо дещо одноманітним за змістовим та візуально-графічним рішенням підрозділ 2.3, в якому подані статистичні дані щодо ефективності запропонованих педагогічних умов.

7. У дослідженні наявні деякі недоліки у мовно-стилістичному оформленні окремих речень.

Втім, висловлені зауваження та побажання жодною мірою не знижують теоретичної й практичної цінності виконаного дослідження. В цілому, дисертаційна робота Бобир Ольги Ігорівни безсумнівно є самостійним і цілком завершеним результатом наукових пошуків дослідника, відзначається безперечною актуальністю важливої та значущої проблеми професійної освіти, містить значні наукові доробки, нові, раніше незахищені наукові положення. У зв'язку із вищенаведеним вважаю, що дисертаційна робота О.І. Бобир «Формування художньо-естетичного світобачення майбутніх художників у процесі фахової підготовки» за актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень відповідає вимогам Наказу

Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри інноваційних технологій з
педагогіки, психології та соціальної роботи
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

Н.П. Волкова

